Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (fjärde avdelningen)

den 9 mars 2017*

”Begäran om förhandsavgörande — Förordning (EG) nr 543/2008 — Artikel 15.1 — Artikel 16 — Frysta eller djupfrysta kycklingar — Gränsvärde för vattenhalten — Gränsvärdet är föråldrat — Bestämmelser om det praktiska genomförandet av kontroller — Motanalyser — Förordning nr 612/2009 — Artikel 28 — Bidrag för export av jordbruksprodukter — Villkor för beviljande — Sund, god och marknadsmässig kvalitet — Produkter som saluförs under normala omständigheter”

I mål C-141/15,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Tribunal administratif de Rennes (Förvaltningsdomstolen i Rennes, Frankrike) genom beslut av den 20 mars 2015, som inkom till domstolen den 25 mars 2015, i målet

Doux SA, i rekonstruktion,

mot

Établissement national des produits de l’agriculture et de la mer (FranceAgriMer),

meddelar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden T. von Danwitz samt domarna E. Juhász (referent), C. Vajda, K. Jürimäe och C. Lycourgos,

generaladvokat: E. Sharpston,

justitiesekreterare: handläggaren V. Tourrès,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 3 mars 2016,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Doux SA, genom J. Vogel, M. Leroy och M. Lantourne, avocats,

— Frankrikes regering, genom D. Colas, R. Coesme, C. Candat och A. Daly, samtliga i egenskap av ombud,

— Europeiska kommissionen, genom B. Schima, A. Lewis och K. Skelly, samtliga i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: franska.

och efter att den 13 september 2016 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av bestämmelser i kommissionens förordning (EG) nr 543/2008 av den 16 juni 2008 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1234/2007 när det gäller handelsnormerna för fjäderfäkött (EUT L 157, 2008, s. 46), i dess lydelse enligt kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1239/2012 av den 19 december 2012 (EUT L 350, 2012, s. 63), och i kommissionens förordning (EG) nr 612/2009 av den 7 juli 2009 om gemensamma tillämpningsföreskrifter för systemet med exportbidrag för jordbruksprodukter (EUT L 186, 2009, s. 1), i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EU) nr 173/2011 av den 23 februari 2011 (EUT L 49, 2011, s. 16).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan å ena sidan Doux SA, i rekonstruktion, företrätt av advokaten Sophie Gautier och SCP Valliot-Le Guenevé-Abittbol, båda i egenskap av förvaltare utsedda av domstol, och å andra sidan Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer) (nedan kallat FranceAgriMer) angående bidrag till export av partier av frysta och djupfrysta kycklingar utanför Europeiska unionen.

Tillämpliga bestämmelser

3 I artikel 15.1 i förordning nr 543/2008 föreskrivs följande:

”Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 16.5 och artikel 17.3 får fryst och djupfryst kyckling saluföras genom affärsverksamhet eller handel inom [unionen] endast om vattenhalten inte överskrider de tekniskt oundvikliga värden som bestäms genom den analysmetod som beskrivs i bilaga VI (avdroppningstest) eller metoden i bilaga VII (kemiskt test).”

4 Artikel 16 i denna förordning har följande lydelse:

”1. I enlighet med bilaga IX ska regelbundna kontroller genomföras av det vatten som upptas eller kontroller i enlighet med bilaga VI genomföras i slakterierna minst en gång under varje arbetsperiod om åtta timmar.

Om kontrollerna visar att den vattenmängd som upptas är större än den totalt tillåtna vattenhalten enligt denna förordning, med beaktande av vatten som upptas av slaktkropparna vid den del av beredningen som inte omfattas av kontroll, och om i något fall den vattenmängd som upptas är större än de nivåer som anges i bilaga IX punkt 10 eller i bilaga VI punkt 7, ska nödvändiga tekniska justeringar av produktionen genast göras av slakteriet.

2. I samtliga de fall som avses i punkt 1 andra stycket och i vart fall åtminstone en gång varannan månad ska de kontroller av vattenhalten som avses i artikel 15.1 genomföras genom provtagning i enlighet med bilagorna VI eller VII på frysta och djupfrysta kycklingar från de slakterier som väljs ut av den behöriga myndigheten i medlemsstaten. Dessa kontroller ska inte utföras på slaktkroppar som är avsedda uteslutande för export om detta kan intygas på ett godtagbart sätt för den behöriga myndigheten.

3. De kontroller som avses i punkterna 1 och 2 ska genomföras av eller under tillsyn av den behöriga myndigheten. Den behöriga myndigheten får i vissa fall tillämpa bestämmelserna i punkt 1, särskilt punkterna 1 och 10 i bilaga IX, samt punkt 2 i denna artikel striktare i fråga om ett givet slakteri där detta visar sig nödvändigt för att säkerställa att den totalt tillåtna vattenhalten enligt denna förordning följs.

Den behöriga myndigheten ska vid alla tillfällen, då ett parti frysta eller djupfrysta fjäderfä inte anses vara i överensstämmelse med denna förordning, först återuppta kontrollen med den lägsta möjliga frekvens som anges i punkt 2, när tre på varandra följande kontroller enligt bilagorna VI eller VII, genomförda på ett urval av tre olika produktionsdagar inom högst fyra veckor, har visat negativt resultat. Kostnaden för dessa kontroller ska betalas av slakteriet i fråga.

4. Om, i samband med luftkylning, resultaten av de kontroller som avses i punkterna 1 och 2 överensstämmer med kriterierna i bilagorna VI–IX under en period av sex månader, får frekvensen av de kontroller som avses i punkt 1 sänkas till en gång i månaden. Om det vid något tillfälle konstateras att kriterierna i bilagorna inte iakttas ska detta leda till en återgång till kontroller enligt punkt 1.

5. Om resultaten av de kontroller som avses i punkt 2 överskrider de tillåtna gränsvärdena ska det berörda partiet inte anses uppfylla bestämmelserna i denna förordning. Det berörda slakteriet får dock begära att en motanalys genomförs på medlemsstatens referenslaboratorium med hjälp av en metod som väljs av den behöriga myndigheten i medlemsstaten. Innehavaren av partiet ska stå för kostnaden för motanalysen.

6. Om det efter en sådan motanalys bedöms att det berörda partiet inte uppfyller bestämmelserna i denna förordning ska den behöriga myndigheten vidta lämpliga åtgärder för att tillåta att ett sådant parti saluförs inom gemenskapen endast på villkor att såväl individuella som gemensamma förpackningar av slaktkropparna i fråga, under tillsyn av den behöriga myndigheten, av slakteriet märks med en banderoll eller etikett som har minst en av de formuleringar som förtecknas i bilaga X angivet med röda versaler.

Det parti som avses i första stycket ska förbli under den behöriga myndighetens överinseende till dess att det har behandlats i enlighet med bestämmelserna i denna punkt eller på annat sätt slutbehandlats. Om det intygas för den behöriga myndigheten att det parti som avses i första stycket ska exporteras, ska den behöriga myndigheten vidta alla nödvändiga åtgärder för att förhindra att det berörda partiet saluförs inom gemenskapen.

De formuleringar som anges i första stycket ska anbringas på en väl synlig plats och vara tydliga och outplånliga. De ska inte döljas, skymmas eller störas av andra texter eller bilder. Bokstäverna ska på individuella förpackningar vara minst 1 cm höga och på gemensamma förpackningar 2 cm.”

5 Artikel 18.2 i förordning nr 543/2008 har följande lydelse:

”Medlemsstaterna ska utarbeta praktiska åtgärder för de kontroller i alla led i saluföringen som föreskrivs i artiklarna 15, 16 och 17, inbegripet kontroll av import från tredjeland i samband med tullklareringen i enlighet med bilagorna VI och VII. De ska informera de övriga medlemsstaterna och kommissionen om dessa åtgärder. Alla ändringar ska genast anmälas till de övriga medlemsstaterna och kommissionen.”

6 Bilaga VI till denna förordning har rubriken ”Bestämning av vattenförlust vid upptining (Avdroppningstest)”. I punkt 7, med rubriken ”Utvärdering av resultatet”, i bilagan föreskrivs följande:

”Om den genomsnittliga vattenförlusten vid upptiningen av de 20 slaktkropparna i testet överskrider de procenttal som anges nedan ska det anses att den vattenmängd som tagits upp under processen överskrider gränsvärdet.

Procenttalen är följande:

Vid luftkylning: 1,5 %,

Vid evaporativ kylning: 3,3 %,

Vid vattenkylning: 5,1 %.

…”

7 I bilaga VII till förordningen, med rubriken ”Bestämning av den totala vattenhalten i kycklingar (Kemiskt test)”, beskrivs den kemiska metoden för att fastställa denna halt.

8 I artikel 28.1 i förordning nr 612/2009 föreskrivs följande:

”Bidrag ska inte beviljas för produkter som inte är av sund, god och marknadsmässig kvalitet dagen för mottagandet av exportdeklarationen.

Produkter motsvarar de krav som ställs i första stycket när de kan saluföras på [unionens] territorium under normala omständigheter och under den beteckning som anges på bidragsansökningarna och när dessa produkter är avsedda att användas som livsmedel utan att deras användning för detta ändamål är utesluten eller minskar kraftigt på grund av deras egenskaper eller skick.

Huruvida produkterna uppfyller de krav som avses i första stycket ska prövas i enlighet med gällande normer eller praxis i [unionen].

Bidrag ska emellertid även beviljas om de exporterade produkterna i mottagarlandet omfattas av särskilda obligatoriska krav, särskilt i fråga om hälsa och hygien, som inte överensstämmer med gällande normer eller praxis i [unionen]. Det åligger exportören att på begäran av den behöriga myndigheten visa att produkterna uppfyller sådana obligatoriska krav i det tredjeland som är mottagarland.

Särskilda bestämmelser får dessutom införas för vissa produkter.”

9 I artikel 5.4 i kommissionens förordning (EG) nr 1276/2008 av den 17 december 2008 om övervakning genom fysiska kontroller av export av jordbruksprodukter som berättigar till exportbidrag eller andra belopp (EUT L 339, 2008, s. 53), i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EU) nr 278/2010 av den 31 mars 2010 (EUT L 86, 2010, s. 15), föreskrivs följande:

”Exporttullkontoret ska se till att artikel 21 i [kommissionens] förordning (EG) nr 800/1999 [av den 15 april 1999 om gemensamma tillämpningsföreskrifter för systemet med exportbidrag för jordbruksprodukter (EGT L 102, 1999, s. 11)] iakttas. I de fall då det finns konkreta misstankar om att en produkt inte är av sund och god marknadsmässig kvalitet ska exporttullkontoret kontrollera om produkten följer gällande bestämmelser i gemenskapen, särskilt när det gäller djur- och växtskydd.”

10 Förordning nr 800/1999 har ersatts av förordning nr 612/2009. Lydelsen av artikel 21.1 i den förstnämnda förordningen var identisk med lydelsen i artikel 28.1 i förordning nr 612/2009.

11 I artikel 118.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 450/2008 av den 23 april 2008 om fastställande av en tullkodex för gemenskapen (Moderniserad tullkodex) (EUT L 145, 2008, s. 1), som upphävts genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen (EUT L 269, 2013, s. 1), föreskrevs att deklaranten hade rätt att vara närvarande eller företrädas när varorna undersöktes och när prover togs.

12 Enligt artikel 119.1 andra stycket i denna tullkodex fick deklaranten begära en ytterligare undersökning eller provtagning av varorna om denne ansåg att det resultat som de behöriga myndigheterna erhållit inte var giltigt.

Bakgrunden till målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

13 Doux producerar och säljer fjäderfäkött och exporterar inom ramen för denna verksamhet fryst kyckling till tredjeländer. Bolaget ställde säkerhet för att erhålla förskott på exportbidrag. Ett av villkoren för beviljande av dessa bidrag var att de exporterade produkterna var av ”sund, god och marknadsmässig kvalitet” i enlighet med artikel 28.1 i förordning nr 612/2009.

14 FranceAgriMer är en fransk förvaltningsmyndighet som ansvarar för beviljandet av nationella bidrag och unionsbidrag. Myndigheten utförde kontroller av kycklingar som Doux producerat och som var avsedda för export och konstaterade därvid att kycklingarnas vattenhalt överskred de maximivärden som föreskrevs i bilagorna VI och VII till förordning nr 543/2008. FranceAgriMer beslutade därför den 22 juli 2013 att den säkerhet som ställts i samband med ansökningar om bidrag som registrerats efter den 21 april 2013 inte fick frisläppas.

15 Doux överklagade, den 20 september 2013, myndighetens beslut till den hänskjutande domstolen. Bolaget hävdade att beslutet innebär felaktig rättstillämpning i det att beviljandet av exportbidrag för fryst kyckling görs beroende av köttets vattenhalt, trots att de maximivärden som avses i artikel 15 i nämnda förordning inte är tillämpliga på sådant kött när det är avsett för export utanför unionen.

16 Doux gjorde vidare gällande att överskridandet av dessa maximivärden för vattenhalten saknar betydelse för huruvida de exporterade produkterna är av ”sund, god och marknadsmässig kvalitet” i den mening som avses i artikel 28.1 i förordning nr 612/2009, och att bolagets produkter uppfyller normerna och de sedvanliga kraven i bestämmelseländerna. Enligt Doux hade för övrigt nämnda maximivärden blivit olämpliga och föråldrade, eftersom ingen översyn gjorts av dessa.

17 FranceAgriMer hävdade att det enligt artikel 28.1 i förordning nr 612/2009 inte var möjligt att bevilja bidrag om de aktuella produkterna inte kunde saluföras under normala omständigheter i unionen och om dessa produkter inte var av ”sund, god och marknadsmässig kvalitet” dagen för mottagandet av exportdeklarationen. Fryst kycklingkött med en vattenhalt som överskrider de maximivärden som anges i artikel 15 i förordning nr 543/2008 uppfyller enligt myndigheten inte de villkor som föreskrivs i artikel 28.1 i förordning nr 612/2009 och export av sådant kött berättigar således inte till bidrag. FranceAgriMer framhöll att 98 procent av de kontroller som gjorts åren 2012 och 2013 av fryst kycklingkött som exporterats av Doux visade resultat som inte uppfyllde detta krav.

18 Doux gjorde gällande att de kontroller som gjorts av vattenhalten av de frysta kycklingarna i fråga inte kunde åberopas gentemot bolaget, eftersom den franska lagstiftaren inte hade antagit bestämmelser om utförandet av de kontroller som föreskrivs i artiklarna 15–17 i förordning nr 543/2008 för alla led i saluföringen. Bolaget ansåg bland annat att FranceAgriMer gjorde fel som avslog bolagets begäran enligt artikel 16.5 i denna förordning om genomförande av en motanalys, såsom föreskrivs när resultaten från de kontroller som avses i artikel 16.2 i förordningen överskrider de tillåtna värdena.

19 Mot denna bakgrund beslutade Tribunal administratif de Rennes (Förvaltningsdomstolen i Rennes, Frankrike) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till domstolen:

”1) Utgör den vattenhalt som fastställs i artikel 15 i förordning nr 543/2008 och i bilagorna VI och VII till nämnda förordning ett krav på ’sund, god och marknadsmässig kvalitet’ i den mening som avses i artikel 28.1 i förordning nr 612/2009 och i domen av den 7 september 2006, Nowaco Germany (C-353/04, EU:C:2006:522)?

2) Kan fryst fjäderfäkött som överskrider den vattenhalt som fastställs i artikel 15 i förordning nr 543/2008 och i bilagorna VI och VII till nämnda förordning, och som åtföljs av ett hälsointyg som utfärdats av behörig myndighet, saluföras inom unionen under normala omständigheter i den mening som avses i artikel 28 i förordning nr 612/2009 och, i förekommande fall, på vilka villkor?

3) Är det förenligt med unionsrätten och i synnerhet med rättssäkerhetsprincipen att vattenhalten fortfarande, enligt bilaga VI till [förordning nr 543/2008], är fastställd till 5,1 procent och att den inte har ändrats på flera decennier trots ändringar av produktionsmetoder och trots kritik i vissa vetenskapliga studier om att gränsvärdet är föråldrat?

4) Är bilagorna VI och VII till förordning nr 543/2008 tillräckligt tydliga för att genomföra de kontroller som föreskrivs i artikel 15 i förordning [nr 543/2008] eller borde Frankrike ha fastställt 'praktiska åtgärder för … kontroller i alla led i saluföringen', utan att utesluta att de kontroller som genomfördes i det skede då produkterna exporterades kan göras gällande?

5) Kan en begäran om motanalys som, enligt artikel 16.2 jämförd med 16.5 i förordning nr 543/2008, är tillämplig på resultaten från kontroller vid slakteriet, tillämpas på kontroller som genomförs i det skede då de exporterade produkterna saluförs, i närvaro av parterna, med bland annat tillämpning av artikel 41 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna?"

Prövning av tolkningsfrågorna

Den tredje frågan

20 Eftersom den tredje frågan rör giltigheten av de maximivärden för vattenhalten i fryst och djupfryst kycklingkött som avses i artikel 15 i förordning nr 543/2008, är det lämpligt att först besvara denna fråga.

21 Den hänskjutande domstolen har ställt den tredje frågan för att få besked från domstolen om huruvida maximivärdena för vattenhalten i fryst och djupfryst kycklingkött, vilka fastställs i artikel 15.1 i förordning nr 543/2008 och i bilagorna VI och VII till denna förordning, är giltiga, med hänsyn till att dessa värden kan vara föråldrade.

22 Vad gäller det påstådda åsidosättandet av rättssäkerhetsprincipen erinrar domstolen om att det av denna princip följer att en unionsrättslig bestämmelse ska göra det möjligt för dem som berörs därav att få kännedom om den exakta omfattningen av de skyldigheter som de åläggs genom bestämmelsen. Enskilda ska nämligen på ett otvetydigt sätt kunna få kännedom om sina rättigheter och skyldigheter och kunna vidta åtgärder i enlighet därmed (dom av den 10 mars 2009, Heinrich, C-345/06, EU:C:2009:140, punkt 44, och dom av den 29 mars 2011, ArcelorMittal Luxembourg/kommissionen och kommissionen/ArcelorMittal Luxembourg m.fl., C-201/09 P och C-216/09 P, EU:C:2011:190, punkt 68).

23 I artikel 15.1 i förordning nr 543/2008 och i bilagorna VI och VII till denna förordning fastställs på ett klart sätt innehållet i och tillämpningsområdet för de krav som där föreskrivs. I dessa bestämmelser fastställs, på ett otvetydigt sätt, både vilka produkter som de hänför sig till, det vill säga fryst och djupfryst kyckling, och det gränsvärde för vattenhalten som inte får överskridas.

24 Därtill kommer att den omständigheten att det inte gjorts någon översyn av de maximivärden för vattenhalten i fryst och djupfryst kyckling som föreskrivs i denna förordning, vilket inte ändrat klagandens rättsliga ställning, inte kan utgöra ett åsidosättande av rättssäkerhetsprincipen.

25 Doux har framfört ett argument om att de maximivärden för vattenhalten som föreskrivs i förordning nr 543/2008, vilka överensstämmer med dem som angavs i kommissionens förordning (EEG) nr 2891/93 av den 21 oktober 1993 om ändring av förordning (EEG) nr 1538/91 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EEG) nr 1906/90 om vissa handelsnormer för fjäderfäkött (EGT L 263, 1993, s. 12; svensk specialutgåva, område 3, volym 53, s. 73), är rättsstridiga på grund av att de är föråldrade, med hänsyn till att den fysiologiska vattenhalten i fjäderfäna kraftigt har ökat sedan år 1993 och till att dessa maximivärden inte är anpassade till den nya situation i vilken de ska tillämpas. Domstolen konstaterar att varken antalet år som gått sedan antagandet av unionsbestämmelserna om maximivärdet för vattenhalten i fryst kycklingkött eller de vetenskapliga studier som getts in av klaganden i det nationella målet, vilka talar för att en ökning av dessa maximivärden är påkallad, kan påverka giltigheten av artikel 15.1 i förordning nr 543/2008 och bilagorna VI och VII till denna i förevarande fall.

26 Unionslagstiftaren förfogar nämligen över ett stort utrymme för skönsmässig bedömning vid utövandet av sina befogenheter på jordbruksområdet, när lagstiftaren har att göra komplicerade bedömningar och uppskattningar (se, för ett liknande resonemang, dom av den 30 juni 2016, Lidl, C-134/15, EU:C:2016:498, punkt 47 och där angiven rättspraxis). Detta är fallet vad gäller valet huruvida en översyn ska göras av de gällande bestämmelserna om maximivärden för vattenhalten i frysta och djupfrysta kycklingar.

27 Doux och övriga berörda som har inkommit med skriftliga yttranden till domstolen har emellertid inte åberopat några uppgifter som visar att lagstiftaren uppenbart har överskridit gränserna för det utrymme för bedömning som denne förfogar över vid utövandet av sina befogenheter på den gemensamma jordbrukspolitikens område.

28 Kommissionen har i sitt yttrande uppgett att den noga följer de förändringar som skulle kunna göra det nödvändigt att ändra de maximivärden för vattenhalten som föreskrivs i förordning nr 543/2008 för frysta och djupfrysta kycklingar. Den har vidare anfört att även om den fysiologiska vattenhalten hos kycklingar i dag är något högre än den som iakttogs år 1993, skulle en eventuell förändring av gränsvärdena för vattenhalten troligen göras i sänkande riktning och inte i höjande riktning, eftersom de tekniska framsteg som gjorts gör det möjligt att minska det externa vattenupptaget under behandlingen av detta kött.

29 Doux har framfört ett argument om att de aktuella maximivärdena inte överensstämde med bestämmelserna i rådets förordning (EG) nr 1234/2007 av den 22 oktober 2007 om upprättande av en gemensam organisation av jordbruksmarknaderna och om särskilda bestämmelser för vissa jordbruksprodukter (enda förordningen om de gemensamma organisationerna av marknaden) (EUT L 299, 2007, s. 1) när de antogs, eftersom denna förordning återger bestämmelserna i rådets förordning (EEG) nr 1906/90 av den 26 juni 1990 om vissa handelsnormer för fjäderfä (EGT L 173, 1990, s. 1; svensk specialutgåva, område 3, volym 33, s. 38) och det i sjunde skälet i sistnämnda förordning anges att de frågor som uppkommer huvudsakligen är av teknisk art och att ändringar sannolikt kommer att behöva göras ofta. Det räcker emellertid att konstatera att det inte i någon av dessa båda förordningar föreskrivs någon särskild skyldighet att göra en periodisk översyn av maximivärdena för vattenhalten.

30 Av det ovan anförda följer således att det vid prövningen av den tredje frågan inte har framkommit något som kan påverka giltigheten av de maximivärden för vattenhalten i fryst kycklingkött som fastställs i artikel 15.1 i förordning nr 543/2008 och i bilagorna VI och VII till denna förordning.

Den första och den andra frågan

31 Den hänskjutande domstolen har ställt den första och den andra frågan, vilka bör prövas gemensamt, för att få klarhet i huruvida artikel 28.1 i förordning nr 612/2009 ska tolkas så, att frysta eller djupfrysta kycklingar med en vattenhalt som överskrider de gränsvärden som fastställts i förordning nr 543/2008 kan saluföras på unionens territorium under normala omständigheter och huruvida de uppfyller kravet på att vara av sund, god och marknadsmässig kvalitet, i den mån som de åtföljs av ett hälsointyg som utfärdats av behörig myndighet.

32 Enligt artikel 15.1 i förordning nr 543/2008 är det i princip förbjudet att inom unionen saluföra frysta eller djupfrysta kycklingar med en vattenhalt som överskrider de gränsvärden som fastställs i bilagorna VI och VII.

33 Saluföring av sådana kycklingar är endast undantagsvis tillåten, när de villkor som föreskrivs i artikel 16.6 i denna förordning är uppfyllda.

34 De handelsnormer som uppställs genom nämnda förordning för frysta eller djupfrysta kycklingar är endast tillämpliga på produkter som saluförs inom unionen och inte på kycklingar som exporteras till tredjeländer.

35 Frysta eller djupfrysta kycklingar får således exporteras från unionen utan att bli föremål för den kontroll som avses i artikel 16.2 i förordning nr 543/2008, utan att behöva uppfylla de gränsvärden för vattenhalten som fastställs i bilagorna VI och VII till denna förordning och utan att omfattas av den märkningsskyldighet som föreskrivs i artikel 16.6 i denna.

36 Av domstolens praxis framgår emellertid att det måste göras åtskillnad mellan de ekonomiska aktörernas rätt att exportera sina produkter och rätten att erhålla exportbidrag, vilket betyder att exporttransaktioner inte med nödvändighet medför att exportbidrag beviljas (se, för ett liknande resonemang, dom av den 7 september 2006, Nowaco Germany, C-353/04, EU:C:2006:522, punkterna 35 och 36).

37 Enligt artikel 28.1 första och andra stycket i förordning nr 612/2009 krävs för beviljande av exportbidrag att de produkter som ska exporteras är av ”sund, god och marknadsmässig kvalitet”, vilket endast är fallet om produkterna kan saluföras på unionens territorium under normala omständigheter. Dessa bestämmelser ska visserligen tillämpas endast i den utsträckning de inte strider mot artikel 28.1 fjärde stycket i denna förordning, men av de handlingar som inkommit till domstolen framgår inte att det i förevarande fall finns förutsättningar att tillämpa denna bestämmelse.

38 Det förhållandet att produkten kan saluföras ”under normala omständigheter” är en naturlig del av begreppet ”sund, god och marknadsmässig kvalitet” (dom av den 26 maj 2005, SEPA, C-409/03, EU:C:2005:319, punkt 26, och dom av den 1 december 2005, Fleisch-Winter, C-309/04, EU:C:2005:732, punkt 21). En produkt som inte kan saluföras på unionens territorium ”under normala omständigheter” och med den beteckning som angetts i ansökan om bidrag, uppfyller inte detta krav (dom av den 26 maj 2005, SEPA, C-409/03, EU:C:2005:319, punkt 22, och dom av den 1 december 2005, Fleisch-Winter, C-309/04, EU:C:2005:732, punkt 20).

39 Under dessa omständigheter är det inte möjligt att ge skilda svar på den första och den andra tolkningsfrågan. Om de aktuella kycklingarna inte kan saluföras på unionens territorium ”under normala omständigheter”, uppfyller de inte heller kravet på ”sund, god och marknadsmässig kvalitet”. Omvänt gäller att om produkterna i fråga kan saluföras på unionens territorium ”under normala omständigheter”, måste dessa anses uppfylla kravet på ”sund, god och marknadsmässig kvalitet”.

40 Det ska följaktligen prövas huruvida saluföring av fryst eller djupfryst kycklingkött inom ramen för undantagsreglerna i artikel 16.6 i förordning nr 543/2008 utgör saluföring ”under normala omständigheter” eller inte.

41 Av domstolens praxis framgår att bedömningen av huruvida ett fjäderfäparti kan saluföras i unionen ”under normala omständigheter” ska göras med utgångspunkt i de krav i nämnda förordning som direkt berör produkternas kvalitet och inte med utgångspunkt i de krav som endast syftar till att konsumenten ska ges information (se, för ett liknande resonemang, dom av den 7 september 2006, Nowaco Germany, C-353/04, EU:C:2006:522, punkt 38).

42 Enligt artikel 16.6 i förordning nr 543/2008 ska den behöriga myndigheten, när ett parti frysta eller djupfrysta kycklingar inte uppfyller bestämmelserna i denna förordning på grund av att de har en vattenhalt som överskrider de högsta tillåtna värdena, se till att såväl individuella som gemensamma förpackningar av kycklingarna i fråga märks med en banderoll eller etikett med formuleringen ”Vattenhalten överstiger den halt som är tillåten inom EG”, angivet med röda versaler. Denna formulering ska anbringas på en väl synlig plats och vara tydlig och outplånlig. Bokstäverna ska på individuella förpackningar vara minst 1 cm höga och på gemensamma förpackningar 2 cm.

43 Denna behandling och dessa obligatoriska uppgifter syftar inte enbart till att ge konsumenterna information, utan utgör också en varning för dessa om att kvaliteten på de berörda produkterna har påverkats och att varorna således håller en lägre kvalitet.

44 De enligt artikel 16.6 i förordning nr 543/2008 behandlade och märkta produkterna kan mot denna bakgrund inte anses kunna saluföras på unionens territorium ”under normala omständigheter” och uppfyller inte kravet på att vara av ”sund, god och marknadsmässig kvalitet”.

45 Den omständigheten att de aktuella produkterna annars uppfyller de krav som ställs i hälsobestämmelserna föranleder inte någon annan bedömning.

46 Den första och den andra frågan ska följaktligen besvaras enligt följande. Artikel 28.1 i förordning nr 612/2009 ska tolkas så, att frysta eller djupfrysta kycklingar med en vattenhalt som överskrider de gränsvärden som fastställts i förordning nr 543/2008 inte kan saluföras på unionens territorium under normala omständigheter och inte uppfyller kravet på att vara av sund, god och marknadsmässig kvalitet, även om de åtföljs av ett hälsointyg som utfärdats av behörig myndighet.

Den fjärde frågan

47 Den hänskjutande domstolen har ställt den fjärde frågan för att få klarhet i huruvida artikel 18.2 i förordning nr 543/2008 ska tolkas så, att den ålägger medlemsstaterna en skyldighet att anta bestämmelser om det praktiska genomförandet av kontroller av frysta eller djupfrysta kycklingar avsedda för export med exportbidrag, och att kontroller som görs inför export inte kan göras gällande mot de berörda företagen om sådana bestämmelser om det praktiska genomförandet.

48 När det är fråga om finansiella bidrag för export av frysta eller djupfrysta kycklingar utanför unionen ska exporttullkontoret enligt artikel 5.4 i förordning nr 1276/2008 se till att artikel 28.1 i förordning nr 612/2009 iakttas. I de fall då detta tullkontor hyser en konkret misstanke om att en produkt inte är av sund och god marknadsmässig kvalitet ska det kontrollera om produkten följer gällande bestämmelser i unionen.

49 Då iakttagandet av den högsta tillåtna vattenhalten i frysta eller djupfrysta kycklingar, vilken föreskrivs i artikel 15 i förordning nr 543/2008, utgör ett krav som måste vara uppfyllt för att detta kött ska kunna anses vara av ”sund och god marknadsmässig kvalitet” i den mening som avses i artikel 28.1 i förordning nr 612/2009, ska de metoder för att fastställa denna halt som beskrivs i bilagorna VI och VII till förordning nr 543/2008 tillämpas för att kontrollera huruvida detta krav är uppfyllt.

50 Beslutet om hänskjutande innehåller inte några uppgifter som visar att de tekniker eller metoder som föreskrivs i nämnda bilagor inte skulle göra det möjligt att genomföra dessa kontroller på ett lämpligt sätt.

51 Såsom framgår av punkt 23 ovan är bilagorna VI och VII till förordning nr 543/2008 tillräckligt precisa för att kontroller ska kunna genomföras av frysta eller djupfrysta kycklingar avsedda för export med exportbidrag.

52 Av vad anförts följer att den fjärde frågan ska besvaras enligt följande. Eftersom bilagorna VI och VII till förordning nr 543/2008 är tillräckligt precisa för att kontroller av frysta eller djupfrysta kycklingar avsedda för export med exportbidrag ska kunna genomföras, medför avsaknaden av bestämmelser om det praktiska genomförandet av sådana kontroller, vilka ska antas enligt artikel 18.2 i nämnda förordning, inte att dessa kontroller inte kan göras gällande mot de berörda företagen.

Den femte frågan

53 Den hänskjutande domstolen har ställt den femte frågan för att få klarhet i huruvida artikel 16.5 i förordning nr 543/2008 ska tolkas så, att den rätt att begära en motanalys som föreskrivs i denna bestämmelse är tillämplig på kontroller som genomförs av frysta eller djupfrysta kycklingar avsedda för export med exportbidrag.

54 Artikel 16.5 i förordning nr 543/2008 är inte relevant i detta fall, eftersom det av artikel 16.2 i förordningen följer att kontroller av att frysta och djupfrysta kycklingar inte överskrider den i artikel 15.1 i förordningen avsedda vattenhalten inte ska utföras på slaktkroppar om det visas att de är avsedda uteslutande för export. Bestämmelserna om förfarandet för undersökning av varor som är avsedda för export utanför unionen återfinns i tullkodexen.

55 Domstolen har i det mål som gett upphov till domen av den 7 september 2006, Nowaco Germany (C-353/04, EU:C:2006:522) redan haft tillfälle att uttala sig om vilka rättigheter och skyldigheter som tillkommer exportören respektive den nationella tullmyndigheten vid undersökningar av exporterade produkter som ger rätt till exportbidrag.

56 Domstolen slog där fast, med avseende på just kontroller av exporttransaktioner som ger rätt till exportbidrag, att det i unionslagstiftningen föreskrivs ett slags samarbete mellan exportören och den nationella tullmyndigheten för att en korrekt kontroll skall kunna göras (se, vad gäller tillämpningen av rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen (EGT L 302, 1992, s. 1; svensk specialutgåva, område 2, volym 16, s. 4), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 82/97 av den 19 december 1996 (EGT L 17, 1997, s. 1), dom av den 7 september 2006, Nowaco Germany, C-353/04, EU:C:2006:522, punkt 63).

57 I tullkodexen föreskrevs bland annat, i artiklarna 118.2 och 119.1 andra stycket, att en exportör som gett in en tulldeklaration hade rätt att vara närvarande eller företrädas när varorna undersöktes och när prover togs, och att vederbörande fick begära en ytterligare undersökning eller provtagning av varorna om denne ansåg att det resultat som de behöriga myndigheterna erhållit inte var giltigt.

58 De ekonomiska aktörerna ges i tullkodexen således en rättighet som är jämförbar med den som föreskrivs i artikel 16.5 i förordning nr 543/2008.

59 Oberoende av de rättigheter som föreskrivs i artiklarna 118.2 och 119.1 andra stycket i tullkodexen följer det av domstolens praxis att eftersom en exportör som ger in en ansökan om exportbidrag alltid uttryckligen eller underförstått ansvarar för att produkterna är av ”sund, god och marknadsmässig kvalitet”, ankommer det på denne att i enlighet med nationella bevisregler styrka att detta krav är uppfyllt för det fall att de nationella myndigheterna ifrågasätter att deklarationen är riktig (dom av den 1 december 2005, Fleisch-Winter, C-309/04, EU:C:2005:732, punkt 35).

60 Domstolen konstaterar slutligen att artikel 41 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna inte är tillämplig i det nationella målet. Av artikelns lydelse framgår nämligen klart att denna inte riktar sig till medlemsstaterna, utan endast till unionens institutioner, organ och byråer (dom av den 17 december 2015, WebMindLicenses, C-419/14, EU:C:2015:832, punkt 83).

61 Den femte frågan ska mot denna bakgrund besvaras enligt följande. Den som exporterar frysta eller djupfrysta kycklingar får, i enlighet med artiklarna 118.2 och 119.1 andra stycket i tullkodexen, vara personligen närvarande eller låta sig företrädas när dessa varor undersöks och när prover tas, och får begära att en ytterligare undersökning eller provtagning av varorna görs om denne anser att det resultat som de behöriga myndigheterna erhåller inte är giltigt.

Rättegångskostnader

62 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (fjärde avdelningen) följande:

1) **Det har vid prövningen av den tredje frågan inte framkommit något som kan påverka giltigheten av de maximivärden för vattenhalten i fryst kycklingkött som fastställs i artikel 15.1 i och bilagorna VI och VII till kommissionens förordning (EG) nr 543/2008 av den 16 juni 2008 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1234/2007 när det gäller handelsnormerna för fjäderfäkött, i dess lydelse enligt kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1239/2012 av den 19 december 2012.**

2) **Artikel 28.1 i kommissionens förordning (EG) nr 612/2009 av den 7 juli 2009 om gemensamma tillämpningsföreskrifter för systemet med exportbidrag för jordbruksprodukter, i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EU) nr 173/2011 av den 23 februari 2011, ska tolkas så, att frysta eller djupfrysta kycklingar med en vattenhalt som överskrider de gränsvärden som fastställts i förordning nr 543/2008, i dess lydelse enligt genomförandeförordning nr 1239/2012, inte kan saluföras på unionens territorium under normala omständigheter och inte uppfyller kravet på att vara av sund, god och marknadsmässig kvalitet, även om de åtföljs av ett hälsointyg som utfärdats av behörig myndighet.**

3) **Eftersom bilagorna VI och VII till förordning nr 543/2008, i dess lydelse enligt genomförandeförordning nr 1239/2012, är tillräckligt precisa för att kontroller av frysta eller djupfrysta kycklingar avsedda för export med exportbidrag ska kunna genomföras, medför den omständigheten att en medlemsstat inte har antagit bestämmelser om det praktiska genomförandet av sådana kontroller, vilket föreskrivs i artikel 18.2 i nämnda förordning, inte att dessa kontroller inte kan göras gällande mot de berörda företagen.**

4) Den som exporterar frysta eller djupfrysta kycklingar får, i enlighet med artiklarna 118.2 och 119.1 andra stycket i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 450/2008 av den 23 april 2008 om fastställande av en tullkodex för gemenskapen (Moderniserad tullkodex), vara personligen närvarande eller låta sig företrädas när dessa varor undersöks och när prover tas, och får begära att en ytterligare undersökning eller provtagning av varorna görs om denne anser att det resultat som de behöriga myndigheterna erhåller inte är giltigt.

Underskrifter